Государственное казенное общеобразовательное учреждение

Республики дагестан"Бабаюртовская средняя школа -интернат№ 11"

"Рассмотрено"	"Согласовано"	«Утверждено»
На заседании МО	Зам.директора по УВР	Директор школы
учителей нач.классов	Карагишиева З.И.	Омаров И.М.
Руководитель МО	/________/	/________/
Шаихова М.К./________/	От 30 . 09. .2024г	Приказ№ 83/2
протокол № 1		От 30.09.2024
От 30.09..2024г		

Рабочая программа

предмета РОДНОЙ ЯЗЫК

(аварский)

Для 5"а" класса

на 2024-2025 учебный год

1 час в неделю (34 часа)

Составил учитель родного языка и литературы: Хайрулаева Г.С.

Категория: Соответсвие занимаемой должности.

Тематическое планирование

По родному языку

Класс: 5«а»

Учитель:Хайрулаева Г.С.

Количество часов:

1 час в неделю

Всего(34 часа)

Учебник:

Авар мац1. 5 класс Х.С.Вакилов, Т.М.Зургалова.

Москва Санкт-Петербург.Просвещение.2020г

ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

...Школалъул ц1акъго к1вар бугеб масъалалъун ккола г1ун бач1унеб г1елалъе щулияб ва гъваридао лъайкъей, гьезулъ гьеб лъай практикаялда х1алт1изабизе бажари ва ругьунлъи лъугьинаби, дунялалдехун материалистияб бербалагьи бижизаби.

Авар литературияб мац1алъул къуч1 ккола болмац1, амма литературияб мац1 бечелъизе к1вар бугеб маг1данлъун ккола киналго диалектал ва наречиял. Цогидал мац1азго г1адин, авар мац1алъги г1аммаб куцалда т1олго маг1арулазул рух1ияб бечелъи жанибе бачуна.

Ахираб заманалда г1исинал миллатазул мац1ал церет1еялде ц1ик1к1араб к1вар къолеб буго. Гьел миллатазул рук1а-рахъин цебет1еялдаго цадахъ, гьезул мац1алги бечелъула, церет1ола ва хадубккунги гьел церет1езаризе руго.

Школалда авар ма1 мальиялда цереч1арал масъалаби.

Авар мац1 школалда лъазабиялда цереч1арал масъалабилъун ккола: ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби, пасих1го ц1али камиллъизаби ва каламалъул культура борхизаби.

Школалда авар мац1 малъиялъул мурад буго: ц1алдохъабазе фонетикаялъе, лексикаялъул, раг1и лъугьинальул ва хисиялъул, грамматикаялъул, стилистакаялъул х1акъалъулъ лъайщвей, жамг1ияб г1умруялда жаниб гьелъул к1варалъул х1акъалъулъ баянал кьей, бит1унхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул иш камиллъизари, лъималазул раг1ул нахърател бечелъизаби.

V - IX классазда авар мац1альул курсалъул г1уц1и Рахьдал мац1алъул программаялда рекъон, V - IX классазда ц1алдохъабазда малъизе ккола фонетика, графика, лексика, раг1и лъугьин, грамматика. (морфология, синтиксис). Гьединго ц1алдохъабазда лъазе ккола стилистикаялъул ва мац!алъул х!акъалъулъ г1аммал г1елмиял баянал.
Ц1алдохъаби ругьунлъизе ккола бит1ун хъвазе, бит1ун ц1ализе, калам г1уц1изе ва лъалхъул ишараби лъезе.

Авар мац1алъул материал гъадин бикьун буго: V, V1 ва VII классазда малъула фонетика, лексика, раг1и лъугьин, морфология ва бит1унхъвай. Синтаксис лъазабула VIII - IX классазда. Амма синтаксисалъул ва лъалхъул ишарабазул х1акъалъулъ бищун г1адатал (авалиял) баянал V классалдаго кьола, морфологияб курс синтаксисалъул къуч1алда лъазабизе, калам цебет1езабиялъул ва пунктуациялъул х1алт1аби гьаризе рес бук1ине. Гьел церехун рехсарал рахъазул х1исабги гьабун, программаялда материал линейно-ступенчатый принципалда рекъон кьун буго. Гьединаб принципги кьоч1ое босун, «лексика», «раг1и лъугьин», «предметияб ц1ар» г1адал темаби V ва VI классазда, «глагол» V, VI ва VII классазда кьун руго. «Бит1араб ва хъвалсараб калам» абураб тема V ва IX классазда малъулеб буго. Хут1арал темаби цадахъго малъизе рихьизарун руго. Такрарлъулел темаби хадусел классазда малъула гъваридго ва г1ат1идго. Гьединго

программаялда дандч1вала байбихьул классазда лъималаз лъай- хъвай гьабурал темабиги. Гьединал темаби г1ат1идго малъизе ккола. Программаялда т1олабго материал кьун буго лъималазул г1елазул хаслъабиги х1исабалде росун . Ц1алдохъабазул калам цебет1езаби ва гьел пасих!го ц!ализе ругьун гьари.

Школалда авар мац1 малъиялъ ц1алдохъабазул логикияб пикру ва калам цебет1езабула.

Калам цебет1езабиялъе цоцада хурхараб лъабго нух буго.

Калам цебет1еялъул т1оцебесеб нух буго авар мац1алъул дарсазда лъималазул раг1ул нахърател бечед гьаби.

Авар мац1алъул дарсазда лъималазул раг1ул нахърател бечед гьабула бат1и-бат1иял словариял х1алт1абаздалъун, учебникалда ругел ругьунлъиялъул х1алт1абазул текстаздалъун, к1алзул ва хъвавул изложенияздалъун, сочинenияздалъун.

Ц1алдохъабазулгун словарияб х1алт1и гьабулелъул, гьел, жалго жидедаго ч1ун, рич1ч1уларел раг1аби ратизе, гьезул магТна учителасда гьикъизе ругьун гьари, словараздаса бит1ун пайда босизе лъай - бищунго к1вар бугел х1алт1абилъун ккола.

Калам цебет1езабиялъул к1иабилеб нух буго авар литературияб мац1алъул раг1аби лъугьиналъул, гьел дандраялъул, предложенияl г1уц1иялъул, бит1ун ц1алиялъул ва гь. ц. нормаби лъай. Гьеб рахъалъ программаялда (жиб-жиб темаялъул к!иабилеб пункталда гъоркь) ч1ванкъог1ун бихьизабун буго щибаб классалда лъималазе щвезе кколеб лъайги лъугьине кколеб бажариги.

Калам цебет1езабиялъул лъабабилеб нухги буго авар мац1алъул дарсазда бат1и-бат1ияб темаялъул ва жанралъул материалазда т1асан ц!алдохъаби к1алъазе ругьун гьари.

Калам г1уц1изе ц!алдохъаби ругьун гьариялъе лъик1алан заманги бихьизабун буго. (Авар мац1алъе рихьизарурал саг1тазул щуго бут1а гьабун цо бут1а). Калам г1уц1изе ругьун гьари ц1ик1к1араб к!вар бугеб иш бугелъул. гьелъие мац1алъул программаялда жиб-жиб классалъе бат1аго темабиги кьун руго.

Ц1алдохъанасда лъазе ккола тексталда т1ад х1алт1изе, гьелъул аслияб пикру батизе, къокъаб ва г1ат1идаб план г!уц1изе, гьелда рекъон материал тартибалдеги ккезабун, (бицунги хъванги) изложение т1обит1изе.

Авар мац1алъул дарсазда к1вар кьезе ккола ц!алдохъабазул к1алзул монологияб калам камиллъизабиялде. Гьелъие г!оло ц1алдохъаби т1амизе ккола бат1и-бат1иял темабазда т1асан к1алъазе.

Т1олабго лъаг1алида жанир гьарурал х1алт1абаздалъунги, изложенияздалъунги, сочинenияздалъунги ц1алдохъабазулъ бит1араб к1алзул ва хъвавул калам г1уц1иялъул бажари лъугьине буго.

Изложениязе текстал ва сочинениязе темаби т1аса рищулеб мехалъ, гьел тарбия кьеялъул ва г1елмияб рахъалъан дандекколел рук1ине ккола.

Ц1алдохъабазул калам цебег1езабиялъе бихьизабураб лъабабго нухалъ гьезул каламалъулъ дандч!валел г1унгут1аби ва гъалат1ал т1аг1инаризе квербакъула.

Ц1алдохъабазул калам цебет1езабиялда бухьараб буго пасих!го ц!ализе лъазабиялъул ишги.

Пасих1го ц1алиялъул ругьунлъаби камиллъизаризе художествиял текстал (хабар, маргьа, кеч1) росула.

Пасих1го ц!ализе лъимал ругьун гьариялъе синтаксис лъаялъулги к1удияб к1вар буго. Гьелъ рес кьола калам камил гьабизе ва цебет1езабизе.

Бит1унхъваялъул рахъалъ бажари борхизабула, бат1и-бат1иял тайпаялъул (г1инзулаб, берзулаб, кант1изариялъулаб, баян гьабиялъулаб, творческияб г1адал) диктантал гьарун.

Авар мац1алъул дарсазда цоги предметазулгун бухьен

Школалда ц1алдохъабаз аслияб куцалда лъазабула литературияб мац!. Гьединлъидал щулияб бухьен бук!ине ккола адабияталъул курсалъулгун. Гьениб к1вар кьезе ккола художествиял асаразде. Гьелъ рес кьола мац!алъул цо-цо хаслъаби цереч1езаризе, раг1аби х1алт1изариялда, грамматикиял формабазда, бат1и-бат1иял синтаксисиял г1уц1абазда, тексталъул бут!абазул ва предложениязул бухьеналъул къаг1идабазда, калам х1алт1изабиялъул бат1и-батТиял рахъазда хурхарал суалал баян гьаризе.

К1удияб к1вар буго г1урус мац1алъулгун бухьен кквеялъулги. Гьелъги рес кьола к1иябго мац1алъул грамматикиял г!аммал ва хасал рахьал ч1езаризе, ай цого классалда гьеб к!иябго лъазабулелъул, гьезул дандекколелги кколарелги рахъазул х1исаб гьабун, дарскьей чара гьеч!еб методикияб къаг1идалъун ккола. Гьебго абизе бегьула школалда лъазабулеб къват1исеб пачалихъалъул мац!алъул х1акъалъулъги.

V классалъул ц1алдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял т1алабал. Ц1алдохъабазда лъазе ккола:

раг1ул бит1араб ва хъвалсараб, г1емер ва цо маг1на бук!ин, омонимал, синонимал ва антонимал; раг1ул фонетикияб, морфологияб ва г1уц1иялъул разбор гьабизе;

бат1и-бат1иял тайпабазул г1адатал предложениял г1уц1изе;

г1адатал предложенияздаса союзаздалъунги союзал гьеч1огоги журарал сок1к1арал предложениял г1уц1изе; кьолболъ хиси кколел предметияз ц!аралдул г1емерлъул форма бит1ун лъугьинабизе.

Ц1алдохъабазухъа бажаризе ккола:

Орфографиялъул рахъалъан: г1адамазул ва географиял ц1аразулъ, къват1азул, байданазул ва пачалихъиял байрамазул ц1аразулл к1удияб хlарп хъвазе;

т1ахьазул, газетазул, журналазул, суратазул, кинофильмабазул, литературиял асаразул ц1аразул бет1ералда к1удияб хlарп хъвазе ва кавычкаби лъезе;

Пунктуациялъул рахъалъан: хит1абазулъ лъалхъул ишараби лъезе; журарал сок1к1арал предложениязулъ запятаял лъезе; тайпа цоял членазулъ ва бит1араб каламгун предложениялъулъ лъалхъул ишараби лъезе. **Орфоэпиялъул рахъалъан:** геминатал ва лабиалиял гьаркьал бит1ун рахъизе; бак1алъул диалекталде дандеккун литературияб мац1алъулъ ругел бат1и- бат1иял гьаркьал бит1ун рахъизе. **Калам г1уц1иялъул рахъалъан:**

тексталъул тема ва аслияб пикру ч1езабизе;

хабарияб тексталъул г1адатаб план г1уц!изе;

дурусго ва къокъго хабариял текстал рицине ва хъвазе; бихьизабураб темаялда т1асан сочинение хъвазе;

жинцаго гьабураб х1алг1ул х1акъалъулъ хабар хъвазе ва бицине;

жиндирго пикру баянго, дурусго бицине, берцинго хъвазе, х1ажат гьеч1еб такрарлъи биччангут1изе, жиндирго каламалъулъ лексикиял синонимал х1алт1изаризе.

ПОУРОЧНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ПО ПРЕДМЕТУ

Родной (аварский) язык 5а 2024-25_5 класс (5- дневная учебная неделя)

5а

№	Тема	Дата провед
1.	Язык и человек.Стили языка.	5 кл яз 05,09,24
2.	Состав слова.Геминаты и лабиальные звуки.	12,09,24
3.	Части речи.	19,09,24
4.	Словосочетание.Предложение и текст.	26,09,24
5.	Диктант.	01,10,24
6.	Виды предложений по цели высказывания.Восклицательное предложение.	10,10,24
7.	Члены предложения.Главные члены предложения.Подлежащее,сказуемое и прямое дополнение.	17,10,24
8.	Второстепенные члены предложения.	24,10,24
9.	Определение.	07,11,24
10.	Косвенное дополнение.Обстоятельство.	14,11,24
11.	Распространенные и нераспространенные предложения.	21,11,24
12.	Предложения с однородными членами предложения.	28,11,24
13.	Обращение с знаками препинания. Разбор простого предложения.	05,12,24
14.	Диктант.	12,12,24
15.	Простые и сложные предложения.Прямая речь.Диалог.	19,12,24
16.	Фонетика.Гласные и согласные звуки.	26,12,24
17.	Лабиальные звуки и геминаты.	16,01,25
18.	Графика.Алфавит.	23,01,25
19.	Буквы Е,Е,Ю,Я,Ъ иЬ.	30,01,25
20.	Диктант.	06,02,25
21.	Слог.Перенос слова.Ударение.	13,02,25
22.	Фонетический разбор слова.	20,02,25
23.	Понятие о лексике.Лексическое значение слова.	27,02,25
24.	Диктант.	06,03,25
25.	Однозначные и многозначные слова.Прямое и косвенное значение слова.	13,03,25
26.	Омонимы,синонимы,антонимы.	20,03,25
27.	Морфема-самая маленькая часть слова.	
28.	Основа и окончание слова.Корень и суффикс слова.	
29.	Изменение звуков в слове и в корне. Изменение слова.Образование слова.	
30.	Грамматическое значение имени существительного	
31.	Итоговый диктант.	
32.	Собственные и нарицательные имена.Род и форма имени существительных.	
33.	Глагол.Переходные не переходные глаголы.Род глаголов..	
34.	Именной глагол.Времена глаголов	